

Vilkår for støtte til Varmesentraler

---

1 Formål

Programmet Varmesentraler er et tilbud til aktører som ønsker å installere varmesentraler basert på fornybare energikilder til bygningsoppvarming eller til industrielle produksjonsformål. Programmet skal bidra til effektavlastning og fleksibilitet for energisystemet ved å fremme økt utbredelse av termisk infrastruktur i bygg og virksomheter.

2 Tematisk avgrensning

Støtteprogrammet for varmesentraler har to ulike innretninger og to ulike søknadsskjema, avgrenset av størrelsen på prosjektet.

- Små og mellomstore varmesentraler – med støtte under 3,0 millioner kroner
- Større varmesentraler – med støtte over 3,0 millioner kroner

Det kan søkes støtte til tre ulike kjerneteknologier med ulike tilvalg:

- Varmepumper
  - Bergvarme
  - Væske/vann
  - Luft/vann med akkumulator
- Fast biobrensel
  - Flis
  - Pellets og briketter
  - Annen biomasse
- Solfangere

Støtte beregnes for installert effekt opp til 3,0 MW.

3 Statsstøtterettslig grunnlag for programmet

Tilskudd fra Enova faller inn under EØS-avtalens definisjon av statsstøtte og rammen for våre ordninger er derfor fastsatt av EØS-avtalens regler om statsstøtte. Reglene er satt for å hindre uønsket konkurransevridning og negativ innvirkning på samhandelen i EØS-området. EØS-avtalen inneholder et generelt forbud mot statsstøtte, men det er flere unntak fra dette forbudet som gjør at statsstøtte likevel kan tillates der det er nødvendig for å oppnå visse formål.

Det støtterettslige grunnlaget for dette programmet er:

Ordningen "Varmesentraler" er innmeldt under GBER og den notifikerte ordningen Termisk energi i bygg og industri, se www.enova.no/esg

- GBER-artikkel 41: Produksjon av energi fra fornybare kilder.

Maksimalt støttebeløp på dette programmet er 9 millioner kroner

4 Overordnede krav

4.1 Støtten må være nødvendig

Statsstøtte kan bare benyttes når dette er en forutsetning for å oppnå formålet med den støtteordningen den tildeles under, og det er bare anledning til å støtte tiltak/prosjekter som ikke ville blitt gjennomført uten støtte. Det er derfor avgjørende at søker sender inn søknaden om støtte før prosjektet er besluttet gjennomført, igangsatt eller at søker på annen måte har forpliktet seg til å gjennomføre prosjektet.

4.2 Godkjente søkere

For å kunne søke om støtte:

- må søker være en virksomhet som er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund
- kan søker ikke være en virksomhet i økonomiske vanskeligheter. Søker kan heller ikke være eid eller på annen måte kontrollert av en virksomhet i økonomiske vanskeligheter. Se definisjon [her](#).
- kan søker ikke ha utestående krav om tilbakebetaling av ulovlig utbetalt statsstøtte

Enova vil ikke yte støtte hvor dette er i strid med sanksjoner vedtatt av EU eller norske myndigheter. Dette inkluderer, men er ikke begrenset til, støtte til:

- fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer,
- foretak som eies eller kontrolleres av fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer, og
- foretak som er aktive i sektorer underlagt sanksjoner, i den grad støtten vil være i strid med EUs eller Norges sanksjonsregimer.

En oversikt over sanksjoner vedtatt av norske myndigheter er tilgjengelig her:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/sanksjoner-og-tiltak1/sanksjoner-og-tiltak/id2008477/>

Dersom det er flere selskap som står bak en søknad (et konsortium) skal det være ett selskap som er ansvarlig for søknaden og kontraktsinngåelsen med Enova og som representerer de øvrige selskapene bak søknaden. Alle deltakerne i konsortiet må oppfylle overordnede krav for å kunne motta statsstøtte.

4.3 Prosjektets lokalisering

Prosjektet det søkes støtte til må realiseres i Norge eller innen norsk økonomisk sone.

4.4 Spesifikke krav under dette programmet

Søknaden skal ikke sendes inn før prosjektet er tilstrekkelig modent til å igangsettes umiddelbart etter at vedtak er fattet.

Dersom varmesentralen skal inngå i et nybygg/nytt anlegg, skal søker alltid undersøke om det foreligger fjernvarmekonsesjon i området, og om det foreligger tilknytningsplikt. Der fjernvarmeselskapet kan dekke energibehovet gis det ikke støtte til varmesentral. Det samme vil gjelde for prosjekt der eksisterende bygg skal bygges om og/eller utvides i et slikt omfang at det kreves byggemelding. Enova kan gjøre unntak i de tilfellene fjernvarmeselskapet skriftlig bekrefter at de ikke kan dekke søkers energibehov nå eller i nær fremtid.

Utskiftning av eksisterende varmepumpe til ny varmepumpe støttes ikke, det samme gjelder utskiftning av eksisterende biokjel til ny biokjel. Dersom utskiftningen foretas for å dekke et utvidet kapasitetsbehov kan den ekstra kapasiteten kvalifisere til støtte.

Dersom eksisterende varmepumpe skal byttes ut med til biokjel har Enova anledning til å innvilge støtte på bakgrunn av at tiltaket kan medføre økt grad av avlastning av strømmettet.

Etablering av varmesentraler for utvidelse av kapasitet i eksisterende fjernvarmenett støttes ikke under dette programmet.

5 Tildelingsprosess

5.1 Søknadsfrister

Programmet har løpende søknadsmottak og saksbehandling.

5.2 Krav til søknaden

Søknad og prosjektbeskrivelse skal være på norsk. Vedlegg med tekniske beskrivelser og lignende kan være på engelsk, svensk eller dansk.

Søknad og vedlegg skal sendes inn gjennom Enovas elektroniske søknadssenter.

Søknaden må inneholde følgende beskrivelse og vedlegg:

1. For prosjekter som søker støtte på 3 millioner kroner eller mer skal det vedlegges prosjektbeskrivelse i tråd med Enovas mal ([her](#)). Prosjekter som søker støtte under 3 millioner kroner skal gi en beskrivelse av prosjektet i sammendraget i søknadsskjema. Veileder for prosjektsammendrag finner du [her](#).
2. For prosjekter som søker støtte på over 3 millioner kroner skal det fylles ut og legges ved en egen lønnsomhetsberegning i henhold til Enovas mal som finnes under maler og veiledere ([her](#))
3. Kostnader skal i søknad splittes i tråd med Enovas mal for kostnadsoppsett ([her](#)) og skal angis både inklusive og eksklusive mva. Kostnadsgrunnlaget for støtte er basert på kostnader eksklusive mva

5.3 Behandling av søknaden

Søknaden vurderes av saksbehandlere i Enova.

Det går et skille mellom prosjekter som søker om over og under 3 millioner kroner i støtte.

- For prosjekter under 3 millioner kroner vil det være forenklet søknad og forenklet saksbehandling.
- For prosjekter som søker støtte på 3 millioner kroner eller mer blir hver søknad behandlet manuelt

Basert på den innsendte søknaden og eventuelt kompletterende informasjon vil Enova fatte vedtak om enten tilsagn eller avslag, normalt senest innen 4 uker etter at komplett søknad er mottatt.

5.4 Utbetaling av støtte

Støtte utbetales etterskuddsvis, når prosjektet er ferdigstilt, basert på dokumenterte kostnader. Utbetalingsanmodning sendes gjennom Enovas rapporteringssenter på www.enova.no.

Krav til rapportering av framdrift og kostnader framgår av [Generelle regler for tilskudd fra Klima- og energifondet](#).

Ved sluttrapportering skal kostnader spesifiseres i tråd med Enova sin mal for kostnadsoppsett ([her](#)), og reflektere de samme kostnadsposter som er oppgitt i søknad.

Dokumentasjon av kostnader forutsetter at faktura(er) er spesifisert slik at det kan sikre oppfølging opp mot avtalte investeringer og minimum inneholder informasjon som bekrefter:

- Kostnader til og installert effekt på biokjel eller varmepumpe eller installert areal på solfangere
- Kostnader og kapasitet for akkumulator om dette er søkt støtte for
- Kostnader knyttet til boring skal også fremgå der det er relevant
- Eventuelle kostnader til infrastruktur dersom det skal inngå i kostnadsgrunnlaget

Dersom sluttrapporterte kostnader tilsier at vedtatt støtte vil overskride lovlig støttenivå (% av godkjente kostnader) etter unntaksbestemmelsene nevnt i «Virkemiddel og støttenivå», vil utbetalt støtte avkortes til lovlig nivå.

Dersom tilvalg som er godkjent i vedtak på ikke gjennomføres, vil utbetalt støtte avkortes til støtte som gjelder for valgt kjerneteknologi.

For tilsagn over kroner 1 million kroner skal det leveres signert revisorrapport ved rapportering. Mal for avtalte kontrollhandlinger er tilgjengelig under maler og veiledere i Enova sitt søknads- og rapporteringssenter ([her](#)).

Ved signering av Tilskuddsbrevet, forplikter støttemottaker seg til (på forespørsel) å gi Enova tilgang til sine Elhub-data

- a. Dersom investeringen i ettertid overføres til ny virksomhet, skal forpliktelsen til slik tilgang også overføres.

Støtte utbetales primært når prosjektet er slutført og sluttrapport er godkjent av Enova. For større varmesentraler kan det gjøres egne avtaler.

5.5 Støtte tildelt i strid med vilkår

Dersom støtten som utbetales er i strid med statsstøtteregulverket eller støttemottaker misligholder vilkår for støtten, kan støtten trekkes helt eller delvis tilbake. Se [Generelle regler for tilskudd fra Klima- og energifondet](#).

6 Kvalifikasjonskriterier

For å kunne motta støtte under programmet må samtlige av kvalifikasjonskriteriene være oppfylt.

6.1 Kvalifiserte søkere

Søkere må være juridisk eier av varmesentralen og oppfylle de overordnede krav som er gitt i kapittel 4.2.

Industriaktører kan søke om støtte innen innretningen for "Små og mellomstore varmesentraler" uavhengig av hvilken energibærer de erstatter eller reduserer. På «Større varmesentralen» kan industri kun søke dersom prosjektet bidrar til redusert bruk av elektrisk kraft.

For boligselskap gjelder en nedre grense på minimum 4 boenheter for å kunne søke på dette programmet.

6.2 Kvalifiserte prosjekt

Prosjektet

1. innebærer investering i enkeltstående varmesentral basert på fornybare energikilder (væskevann varmpumper, luft/vann varmpumper med akkumulator, solfangere eller fast biobrensel) til
  - a. industrielle produksjonsformål og/eller
  - b. bygningsoppvarming/kjøling i yrkesbygg, eller
  - c. boligselskap registrert med organisasjonsnummer i Brønnøysundregistrene (Borettslag Boligsameie Eierseksjonssameier eller Boligaksjeselskap) eller
  - d. oppvarming av idrettsanlegg eller
  - e. veksthus
2. er basert på teknologiene flis, brikker, pellets, annet fast biobrensel, varmpumpe væskevann, luft/vann varmpumper med akkumulator og solfangeranlegg.
3. tilleggsinvestering i akkumulator på minimum 500 liter, belønnes med høyere støttesats. Luftvann varmpumper kan støttes, men kun dersom det samtidig settes inn akkumulator på minimum 500 liter.
4. kan være et nærvarmeanlegg¹ der flere brukere (minimum 3 ulike juridiske aktører og minimum tre ulike bygg) tilknyttes en felles sentral som eies og driftes av en av brukerne eller en profesjonell aktør
5. kan ikke gjennomføres i et område som er omfattet av tilknytningsplikt for fjernvarme med mindre skriftlig tillatelse fra fjernvarmeselskapet vedlegges søknaden.
  - a. unntatt her er dersom det søkes støtte til varmesentral i industriell virksomhet som utnytter egen overskuddsenergi til eget bruk
6. dersom det installeres varmpumpeløsning, kan dette ikke gjøres i område med fjernvarmekonsesjon med mindre fjernvarmeleverandøren skriftlig bekrefter at de ikke kommer til å bygge ut fjernvarme til det omsøkte bygget innen nær fremtid. Dokumentasjon vedlegges søknaden
  - a. unntatt her er dersom det søkes støtte til varmpumpe i industriell virksomhet som skal utnytte egen overskuddsenergi til eget bruk
7. kan ikke erstatte fjernvarme eller andre fornybare varme- og kjøleløsninger enn elektrisk kraft
8. kan ikke gjelde varmesentral som fungerer som utvidelse av varmeproduksjon i et eksisterende fjernvarmenett, disse skal søke Enovas program for Fjernvarme og fjernkjøling
9. kan ikke gjelde varmesentral som også er inkludert som grunnlag for vedtak i støtteordningen «Energitilskuddsordningen for bedriften» eller som er søkt inn i andre virkemidler hos Enova.
10. prosjekter som gjelder gårdsvarmeanlegg som kvalifiserer til å søke støtte gjennom «Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket» hos Bionova kan ikke søke støtte gjennom Enovas virkemiddel for Varmesentraler
11. Varmepumpeanlegg skal tilfredsstille Enovas krav til energimåling for varmpumper (<https://www.enova.no/bedrift/bygg-og-eiendom/varmesentraler/energimaling/>)

¹ Med nærvarmeanlegg menes her et mindre varmeanlegg (inntil 3 MW) som distribuerer varme i et begrenset geografisk område og ikke er knyttet til en fjernvarmeinfrastruktur.

12. skal ferdigstilles innen 18 måneder etter vedtatt tilsagn. Det er mulig å søke om forlengelse av prosjektperiode, men utbetalt støtte kan da bli lavere enn opprinnelig tilsagn, da støttesatser vil trappes ned de kommende årene. Dersom det søkes forlengelse utover 18 måneder, vil det være de til enhver tid gjeldende støttesatser på sluttrapporteringstidspunktet som gjelder.
13. siden gjennomføringstid på 18 måneder starter automatisk ved vedtaksdato, må prosjektet være tilstrekkelig modnet på søknadstidspunktet til at det kan gjøres investeringsbeslutning for realisering av prosjektet kort tid etter vedtaksdato. Dette innebærer at det skal være innhentet tilbud på alle sentrale komponenter i forkant av søknad og at disse kostnadene skal fylles ut i søknaden.

7 Rangeringskriterier

Dersom det er stor pågang av søknader holdt opp mot rammer avsatt til virkemiddelet, vil søknadene rangeres og prioriteres etter kjerneteknologiens bidrag til programmets formål, som primært er effektavlastning for kraftnettet. Følgende prioriteringsrekkefølge vil benyttes:

1. Biokjeler (flis, pellets, brikker eller annen fastbrensel) med akkumulator
2. Solfangere med akkumulator
3. Biokjeler (flis, pellets, brikker eller annen fastbrensel)
4. Solfangere
5. Varmepumpe med bergvarme og akkumulator
6. Varmepumpe væske-vann med akkumulator
7. Varmepumpe med bergvarme
8. Varmepumpe væske-vann
9. Varmepumpe luft-vann med akkumulator

8 Godkjent kostnadsgrunnlag

Med godkjent kostnadsgrunnlag menes de kostnadene som kan tas med i grunnlaget for beregningen av støtte. Hvilke kostnader som kan godkjennes er avhengig av det støtterettslige grunnlaget for programmet.

8.1 Godkjente kostnadsposter

For dette programmet kan følgende investeringskostnader legges til grunn:

- Personalkostnader
  - Personalkostnader for egne ansatte kan tas med i prosjektrekskapet kun i den grad personalet er sysselsatt i prosjektet.
- Innkjøpte tjenester
  - Kostnader for rådgivning og tilsvarende tjenester som utelukkende anvendes til prosjektet kan tas med. Innkjøpte tjenester rapporteres i henhold til fakturert beløp
- Investeringskostnader
  - Kjøp av maskiner og utstyr

8.2 Kostnader som ikke godkjennes

Enova godkjenner ikke kostnader og forpliktelser påløpt før søknadstidspunktet eller etter avtalt sluttdato for prosjektet. Kostnadsgrunnlaget kan ikke inkludere finanskostnader, byggelånsrente, driftskostnader eller leiekostnader for driftsmidler.

Enova godkjenner ikke uspesifiserte kostnadsposter, heller ikke sekkepost for uforutsette kostnader. Hver enkelt spesifisert kostnadspost kan risiko-justeres for å sikre et mest mulig korrekt kostnadsgrunnlag. Nivå på eventuell risikojustering skal beskrives i søknad.

Merverdiavgift på innkjøpte varer og tjenester inngår ikke som en del av godkjente kostnader dersom virksomheten er fradragsberettiget for disse kostnadene.

9 Beregning av støttebeløp

Støttebeløpet beregnes som en andel av godkjent kostnadsgrunnlag. Den maksimale støtten er fastsatt i statsstøtteregeverket, men kan være ytterligere begrenset i Enovas program.

Støttesatsene er, i dette programmet, predefinert og samlet støtte beregnes ut ifra installert effekt på biokjel/varmepumpe og per kvadratmeter solvarmekollektor. Støtte kan bli avkortet i henhold til støttesatser i ovenfor nevnte gruppeunntak i statsstøtteregeverket.

I søknaden skal kun installert effekt på grunnlastkilden inkluderes.

Den maksimale støtten er avgrenset av to kriterier. Det beregnes kun støtte oppad begrenset til 3,0 MW installert effekt

- Samlet støtte er i tillegg oppad begrenset til 9 millioner kroner per prosjekt.

Kostnader ved energimåling kan inkluderes i kostnadsgrunnlaget. For bergvarmepumper kan kostnader for boring inkluderes. For nærvarmeprosjekter kan nødvendig infrastruktur inkluderes i godkjente kostnader.

Følgende støttesatser benyttes². Støttesatser er avhengig av valgt teknologi og hvilke tilvalg som gjøres:

---

² Støttesatsene vil nedjusteres med jevne mellomrom, dette varsles 4 uker i forkant. Likeledes vil Enova også vurdere om ulike teknologier skal tas inn eller ut av støtteprogrammet dersom markedssituasjonen tilsier dette.

Kjerneteknologi	Underkategori	Mulig tilvalg	Grunnsats		Tilvalg akkumulator		Tilvalg nærvarme	
			kr/kW	kr/m2	kr/kW	kr/m2	kr/kW	kr/m2
Biokjel	Flis	Akkumulator Nærvarme	2 400		250		500	
	Pellets eller briketter		2 400		250		500	
	Annen fast biobrensel		2 400		250		500	
Væske-vann varmepumpe	Bergvarme (ikke jordvarme)	Akkumulator Nærvarme	2 500		250		500	
	Væske (inkludert overskuddsvarme, jordvarme, sjø- og ferskvann)		2 000		250		500	
Væske-vann varmepumpe sammen med solfanger på bygningskropp	Bergvarme (ikke jordvarme)	Akkumulator Nærvarme	2 800		250		500	
	Væske (inkludert jordvarme, sjø- og ferskvann)		2 300		250		500	
Luft-vann varmepumpe	med akkumulator		1 000					
Solfanger på bygningskropp	Solfanger, m2	Akkumulator Nærvarme		1 000		250		500
				1 000		250		500

Dersom tilvalg som er godkjent i vedtaket ikke gjennomføres, vil utbetalt støtte avkortes til støtte som gjelder for valgt kjerneteknologi.

9.1 Støtteintensitet og maksimalt støttebeløp

For dette programmet beregnes støttebeløpet på følgende måte:

Predefinerte støttesatser per kW installert effekt kontrolleres opp mot maksimal støtteintensitet for GBER artikkel 41 og skal ikke oversige 45% av godkjent kostnadsgrunnlag for store virksomheter og 50% for små og mellomstore virksomheter.

Maksimal støtte avgrenses oppad til 9,0 millioner kroner

9.2 Annen offentlig støtte

Dersom søker har mottatt eller søkt om annen offentlig støtte til det samme prosjektet skal dette oppgis i søknaden. Dette gjelder uavhengig av om støtten gjelder andre kostnader i prosjektet enn de kostnadene det søkes støtte om hos Enova.

Annen offentlig støtte til de samme kostnadene vil bli tatt med i vurderingen av prosjektets støttebehov og kan ha betydning for hvor mye støtte som kan gis fra Enova.

Dersom prosjektet mottar annen offentlig støtte, vil støtte fra Enova bli avkortet tilsvarende.

10 Offentliggjøring av informasjon, deling og bruk av data

Vedtaket om støtte fra Enova blir offentliggjort på Enova.no og rapportert inn til [det nasjonale registeret for offentlig støtte](#).

Søknader om støtte og tilhørende dokumentasjon behandles konfidensielt. Tilskuddsbrevet som utstedes ved tildeling av støtte er imidlertid omfattet av offentlighetslovens regler om innsyn. Ved en innsynsforespørsel vil det derfor bli gitt innsyn i dette dokumentet. Eventuelle forretningssensitive opplysninger vil bli tatt ut.

Data innhentet fra vedtatte prosjekter kan inngå i aggregerte analyser knyttet til markedsutvikling for ulike teknologier.

11 Rapportering

Krav til rapportering av framdrift og kostnader framgår av [Generelle regler for tilskudd fra Energi- og klimafondet](#).

I tillegg gjelder følgende rapporteringskrav for tilskudd under dette programmet:

Ved sluttrapportering skal kostnader spesifiseres i tråd med Enova sin mal for kostnadsoppsett ([her](#)), og reflektere de samme kostnadsposter som er oppgitt i søknad. I tillegg skal det vedlegges en tekstlig oppsummering av prosjektet i henhold til gjeldende maler.

Dokumentasjon av kostnader forutsetter at faktura(er) er spesifisert slik at det kan sikre oppfølging opp mot avtalte investeringer og minimum inneholder informasjon som bekrefter de kostnader som er lagt til grunn under kapittel 5.4.